

• [Rólunk](#)

• [Impresszum](#)

[RSS](#) Subscribe: [RSS hírcsatorna](#)

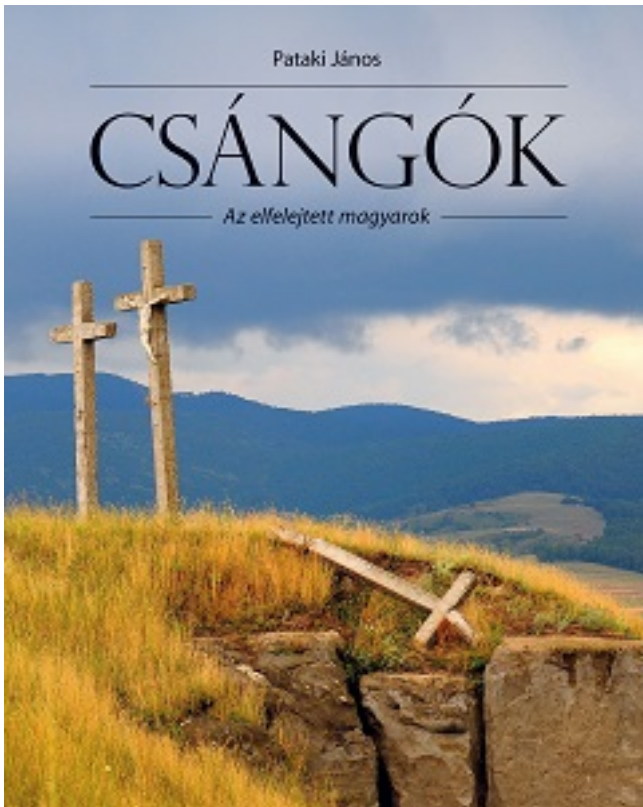
Olvass bele

A KULTÚRAKIRAKAT

Hagyományőrzés a hegyek között | Pataki János: Csángók

Posted on 2024. december 20. péntek Szerző: [olvassbele.com](#)

O

A J Á N D É K N A K
A J Á N L J U K •

[Paddington |](#)

Csodálatos tájak, patakok partjára épült falvak, katolikus templomok, parasztházak, hímzett viseletek és lakástextíliák, székelykapuk, jellegzetes cserépedények, írottas festett tojások – *Pataki János Csángók* című kötetét lapozgatva az ember azonnal csomagolni akar, hogy végiglátogassa a csángómagyarok által lakott vidékeket, megmássza a környező hegyeket, táncoljon és énekeljen a helyiekkel, és csodás szóttésekkel megrakodva térjen haza.

Faluról falura ismerkedhetünk meg a fővárostól legtávolabb élő, sajátos nyelvjárást használó magyarokkal. És közben izlelgetjük a településneveket is: Külsőkerecsin, Lujzikalagor, Diószén, Pusztina, Kelgyest, Hidegségpataka, Gyimesközéplak... mintha Tündérországból járnánk.

A kötet először 2008-ban jelent meg, ám azt a kiadást ma már antikváriumokban is szinte lehetetlen megtalálni. A szerző végigjárta a különböző csángó népcsoportok, a moldvai, a gyimesi és a hétfalusi, barcasági csángók által lakott falvakat, a kezében fényképezőgéppel és tollal. A fotókon tájait, épületeiket, használati tárgyaikat és az élet eseményeit örökítette meg, a mindennapiakat éppúgy, mint az ünnepeket. Egy ilyen album, jellegéből fakadóan, elsősorban a szépséget akarja megmutatni. De a szegénység jelei még így is előkerülnek a képeken.

A gazdag képanyagot kísérő szöveg már kevésbé rózsaszín szemüvegen át tekint a csángómagyarok életére. Aki veszi a fáradságot, hogy elolvassa a nem túl hosszú leírásokat, nemcsak a falvak történetével és szokásaival ismerkedhet meg, hanem az ott élők mindennapjait kísérő nehézségekkel is.

- [Lapozz bele!](#)

A csángók által lakott települések alapvetően messze vannak (egyenes legendák szerint a moldvai csángók az egykori Etelköz területén élnek, soha nem is mentek tovább a honfoglaló magyarokkal). Messze vannak Magyarországtól és távol az autópályáktól is, így kisebb eséllyel jut el ide az, aki szeretne kapcsolatot ápolni a romániai magyarokkal. Ugyanakkor távol vannak a nagyvárosoktól, a pezsgéstől is. Bár a hétfalusi, barcasági csángók egy nagyvároshoz, Brassóhoz közel élnek, ők a legkisebb népességű csoport. A moldvai, gyimesi csángómagyarok falvai a modern élettől vannak távol, utazni kell, nem is keveset ahhoz, hogy például megfelelő orvosi ellátáshoz jussanak, vagy hogy a fiatalok elmehessenek egy mai szórakozóhelyre. Miközben ez az elszigeteltség segítheti a hagyományok megőrzését, a földrajzi helyzet hosszú távon mégsem feltétlenül segíti azok fennmaradását. Nincs hol továbbtanulni, sokan külföldön keresik a boldogulást, a hagyományokat ápoló idősek pedig lassan kihalnak. A falvak elnéptelenednek.

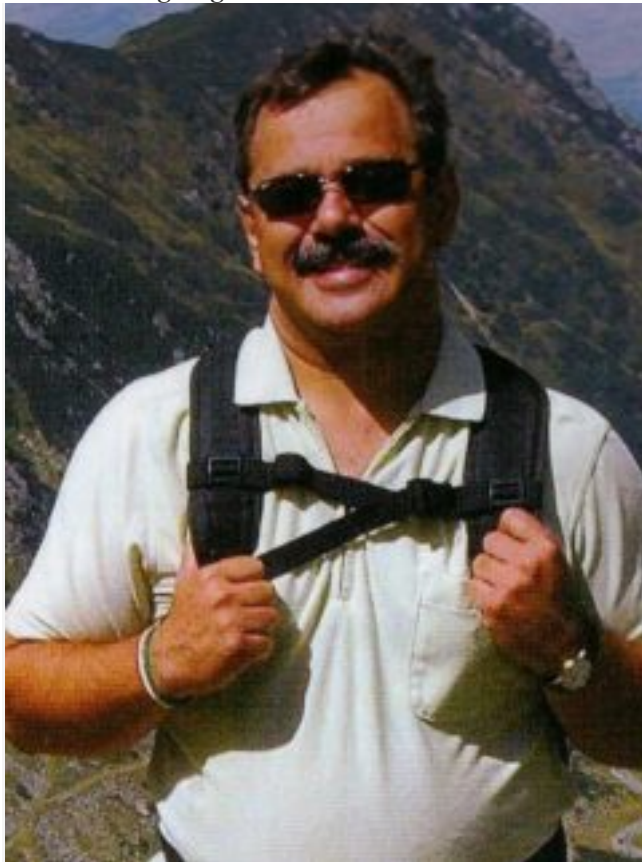
A képeket kísérő szövegekből megtudhatjuk, hogy manapság – magukra hagyatva vagy némi anyaországi segítséggel – néhány ritka kivételtől eltekintve a csángó közösségek a túlélésért küzdenek. Ennek pedig – egy oktatási szakember, e sorok írója számára – nem meglepő módon a legfőbb oka az, hogy az anyanyelvű, magyar oktatás nehezen vagy egyáltalán nem elérhető. Ugyanakkor évtizedek óta jelen van a nyíltan vagy burkoltan jelentkező románosítás. Ennek csak egyik eleme, hogy itt nincs ugyan anyanyelvi oktatási vagy anyanyelv-használati tilalom, mint Ukrajnában, de nincsen az sem, aki tanítana. A gyerekek számára így kényszer a továbbtanulás szinte egyetlen lehetőségét adó, román nyelvű iskola.

A másik nagy akadály: korlátozott a magyar nyelvű vallásgyakorlás lehetősége. Míg az erdélyi magyarság vallási téren igen sokszínű, a csángók valamennyien római katolikusok. A szociográfiai írásokból megismerjük azt a küzdelmet is, amit a csángók képviselői azért vívnak, hogy magyar nyelven miséző és gyóntató papok legyenek a közösségeikben.

Pataki János nevéhez több hasonló kötet is fűződik. Bejárta már kamerájával és tollával Székelyföldet és Erdélyt is, sőt a székely konyhával is megismertette olvasóit. Ez a kötet csodálatos ajándék lehet bárkinek, aki érdeklődik a hagyományos kultúra és a gyönyörű vidékek iránt. De az idézetekből, illusztrációként közbeiktatott irodalmi szövegekből izgalmas képet kapunk arról is, hogyan fejlődött elszigetelten archaikussá a nyelv, megőrizve például az anyaországi magyarból régen kihalt igeidőket és kifejezéseket.

Ugyanakkor az olvasó, képeket nézegető ember elgondolkodik arról is, mit lehetne és kellene tenni azért, hogy mindezek a hagyományok úgy őrződjenek meg, hogy a települések ne váljanak skanzenekké. Talán még az erőszakos románosításnál vagy a magyar nyelvű tanárok és papok hiányánál is nagyobb veszélyt jelenthet, ha ez a vidék – a világ más, csodálatos néprajzi hagyományokat őrző területeihez hasonlóan –

kövületként megmarad az előző vagy talán még azt is megelőző évszázadban, és nem találja meg, hogyan válhat a csángóság 21. századivá.

Pataki János

Pataki			János:			Csángók
Fekete	Sas		Kiadó,	Budapest,		2024
296	oldal,	teljes	bolti	ár	9900	Ft
online	ár	a	kiadónál		7920	Ft
ISBN 978 615 616 8900						
* * * * *						

A könyv kiadói fülszövege

„Minden magyar felelős minden magyarért.” (Szabó Dezső)

A *Csángók* formabontó útikönyv, néprajzi riportkötet és pazar fotóalbum egyben. 2008-ban megjelent első kiadását valósággal szétkapkodták, antikvár példányaira is reménytelenül hosszú a várólista. A Fekete Sas Kiadó a Moldvai Csángómagyarok Szövetségével együttműködve e mostani, frissített változat megjelentetésével igyekszik pótolni a hiányt. A szerző szókimondó szenvedélyességgel bírálva az asszimilációs nyomást éppúgy, mint az anyaországi közönyt, a csángók iránti szeretetteljes elfogultsággal igyekszik bemutatni a középkorban a Kárpátokon túl ragadt, „elfelejtett magyarok” életét. A csángók évszázadok óta külön élnek a magyarság más csoportjaitól, és az utóbbi évtizedekig maga Magyarország is hajlamos volt megfeledkezni róluk; katolikus vallásuk segítségével azonban az idegen közegben is sikerült megőrizniük ősi nyelvjárásukat, archaikus folklórjukat és magyar identitásukat. Domokos Pál Péter (1901–1992) Széchenyi-díjas történész, etnográfus, a csángók történetének, kultúrájának talán legismertebb és legelismertebb kutatója. Óhaja ma is aktuális: „Ha csak annyit gondoltok a csángókról, míg elég egy gyufaszál, már sokat tettetek.” A szerző maga így vall fő törekvéséről: „Végző célom pedig megegyezik azzal, amit Domokos Pál Péter

1931. június 23-án Csíksomlyón mondott: »Ha egyetlen szívet, egyetlen gondolkozó főt csángó-magyar testvéreink iránt megindíhattam, ha 100 000 ma is élő magyar testvér sorsa legalább egyetlen embert tettekre készítet, úgy teljes célomat elértem.«»